

“Перемога починається з першого кроку”

Роберт Шуллер

Мета

Методологічний Бюлетень видається Міністерством Фінансів України на регулярній основі з січня 2025 р. та містить інформацію щодо національних та світових тенденцій у сфері протидії відмиванню коштів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (ПВК/ФТ/ФР). Розроблено для суб'єктів первинного фінансового моніторингу (СПФМ), регуляторів та правоохоронних органів.

Містить актуальні дані про нові методи та схеми ВК і ФТ, що дозволяє СПФМ адаптувати свої процедури моніторингу та контролю.

Для регуляторів та правоохоронних органів є інструментом для розробки ефективних стратегій боротьби з ВК, включаючи навчання та координацію дій між різними установами для забезпечення належної співпраці та обміну інформацією.

Звіти міжнародних організацій та окремих юрисдикцій

Фінансова розвідка в дії: як британська система SARs перетворює звіти на докази та арешти¹

Листопадовий випуск SARs Reporter Booklet (2025), підготовлений Підрозділом фінансової розвідки Великої Британії (UKFIU), є яскравим прикладом системної еволюції аналітичної розвідки у сфері протидії відмиванню коштів, фінансуванню тероризму та економічних злочинів. Документ не просто підсумовує статистику чи кількість поданих звітів про підозрілі операції (SARs) — він демонструє, як інформація, отримана від фінансових установ, безпосередньо трансформується у кримінальні провадження, замороження активів та вироки. Видання має чітку мету: зміцнити взаємодію між приватним сектором і правоохоронними органами, підвищити якість звітності, а також дати практичні орієнтири, що саме є «цінною фінансовою розвідкою» у контексті реальних кейсів.

На відміну від більшості попередніх бюлетенів, цей звіт концентрується не лише на типологіях злочинів, а на результативності самої системи. Він

¹ <https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/who-we-are/publications/766-sars-reporter-booklet-november-2025/file>

відкривається передмовою керівника UKFIU Вінса О'Браєна, який підкреслює, що саме завдяки SARs у 2025 році правоохоронці змогли ідентифікувати підозрюваних у вбивствах, торгівлі людьми, шахрайствах, відмиванні коштів і фінансуванні тероризму. З його слів, система SARs стала одним із найефективніших інструментів, що поєднує приватний сектор із державним, формуючи спільну інформаційну екосистему. Таке позиціонування наголошує на стратегічному зсуві — від простого збору повідомлень до побудови комплексної мережі розвідданих, де кожен банк, фінансова компанія або криптобіржа є не лише «звітуючим суб'єктом», а активним елементом національної безпеки.

Основний корпус видання присвячено «анонімізованим» (очищеним від персональних даних) кейсам, у яких SARs стали центральним фактором успішних операцій. Найбільш показовими є приклади з розділів про відмивання коштів і шахрайство, що охоплюють понад десяток справ. У першій серії кейсів — класичні ситуації, коли звіт про підозрілі операції привів до замороження понад £2 млн на рахунках бізнес-структури, пов'язаної з організованою злочинністю. Розвідувальна інформація, що надійшла, дозволила поліції отримати Account Freezing Order (AFO) і пізніше домогтися конфіскації коштів. Інший випадок — £800 000, які були повернуті державі після розкриття багаторівневої схеми фінансового «розшарування». Вражає також приклад, де завдяки кільком звітам банку було заблоковано ще £850 000 на компаніях із фіктивним податковим обґрунтуванням — типовий сценарій для «обігових» компаній, створених для перекачування доходів між підконтрольними рахунками.

Ці кейси ілюструють глибоку зміну філософії роботи UKFIU: тепер кожен DAML (Defence Against Money Laundering request — запит про дозвіл на операцію з підозрілими коштами) розглядається не лише як формальна дія, а як тригер для потенційного кримінального розслідування. Відмова у DAML, яка раніше сприймалася банками як бюрократична перепона, тепер є інструментом ініціювання оперативних дій. Саме завдяки відмовам LEA отримують додатковий час для накладення арештів, збору доказів та узгодження матеріалів із судом. Ілюстративним є приклад студента-іноземця, рахунки якого містили сотні тисяч фунтів із невідомих джерел: звіт банку, відмова UKFIU у DAML і подальші дії правоохоронців призвели до конфіскації понад £270 000, довівши ефективність механізму навіть у дрібніших кейсах.

Не менш промовистим є блок про шахрайство, де SARs стають інструментом глобальної співпраці. Так, повідомлення британського банку дозволило відстежити міжнародну мережу інвестиційного шахрайства, у якій жертви перебували у різних країнах. Після аналізу фінансових потоків UKFIU змогла координувати дії з поліцією, результатом чого стали арешти, вилучення активів і замороження понад £1,9 млн — у десятки разів більше, ніж зазначалося у початковому звіті. В іншій справі SAR допоміг виявити класичну схему «романтичного шахрайства», де підозрюваний отримував великі суми від жертв за кордоном, видаючи себе за інвестора. Завдяки своєчасному звіту і координації між банками та UKFIU було арештовано активи на £25 000, що згодом підтвердили як кошти від шахрайських дій.

Ключовим є висновок, що SARs не лише запобігають злочинам, а й сприяють створенню системи доказів у судах. У справі про крадіжку в роботодавця звіт банку дозволив виявити розбіжності між доходами і витратами, що згодом призвело до розкриття крадіжки понад £200 000 та арешту підозрюваного. Інший випадок демонструє роль SAR у виявленні масштабної схеми ПДВ-шахрайства, де правоохоронці змогли відслідкувати відмивання коштів і повернути до бюджету £450 000. Такі приклади формують тенденцію: звіти фінансових інститутів стають не допоміжним, а основним джерелом доказової бази.

Особливо цінним у документі є підхід до «зворотного зв'язку» з приватним сектором. UKFIU прямо заохочує звітуючі організації надсилати фідбек щодо ефективності та форматів звітів, а також пропонує подкасти, методичні матеріали і тренінги. Це ознака зрілої AML-системи, де

міждержавна співпраця та обмін даними відбуваються не лише у напрямку «зверху вниз», а й у горизонтальному форматі — між самими учасниками ринку.

З погляду аналітики, головний висновок із SARs Reporter Booklet — перехід до моделі розвідки, що керується даними (intelligence-led AML). Вона ґрунтується на тому, що кожна підозріла операція розглядається не ізольовано, а в контексті мережевих зв'язків — між компаніями, транзакціями, географічними напрямками і кримінальними профілями. Це дає можливість бачити структуру злочинної економіки як цілісну систему, а не як набір випадкових епізодів.

Таким чином, цей звіт не лише відображає ефективність британської фінансової розвідки, а й показує еволюцію самої концепції AML — від пасивного звітування до активного аналітичного впливу. SARs стали основою для превентивних заходів, нових правових інструментів і доказової бази. Цей досвід є особливо цінним: він демонструє, що ефективна система фінансового моніторингу починається не з кількості звітів, а з якості аналітики, швидкості реакції та взаємної довіри між банками, регуляторами та правоохоронними органами. І саме цей підхід — системний, гнучкий і стратегічно орієнтований — має стати взірцем для національної моделі ПВК/ФТ.

Висновки:

- SARs стали головним джерелом оперативної інформації для кримінальних розслідувань — слід зміцнювати аналітичну складову роботи ПФР, щоб кожне повідомлення мало розвідувальну цінність, а не формальний характер.
- Відмова у погодженні DAML (дозволу на операцію) використовується як інструмент блокування злочинних.
- Якість SARs визначає результативність системи, тому необхідно навчати репортерів виявляти операції, що несуть ризик, і формувати аналітичні звіти, придатні для використання у суді.
- Створення постійного зворотного зв'язку між банками, ПФР та правоохоронними органами дозволяє підвищити ефективність усієї системи — потрібно запровадити спільну платформу для обміну практиками та результатами аналітики.

Штучний інтелект як нова інфраструктура контролю за дотриманням права ЄС²

Документ присвячений аналізу того, як стрімкий розвиток технологій штучного інтелекту може радикально підвищити ефективність моніторингу застосування права Європейського Союзу, що набуває критичного значення в умовах постійного розширення й ускладнення нормативної бази ЄС. У центрі уваги — потреба забезпечити не просто ухвалення нормативних актів, а їх реальне, послідовне та рівномірне виконання державами-членами, адміністративними органами, судами та кінцевими адресатами регулювання. Документ демонструє, як технологічна еволюція штучного інтелекту — від ранніх експертних систем і машинного навчання до сучасних генеративних моделей та гібридних AI-систем — відкриває якісно нові інструменти для контролю імплементації та правозастосування. Показано, що на ранніх етапах автоматизації право застосовувалося через підхід, заснований на правилах

IN-DEPTH ANALYSIS
Requested by the JURI Committee

Artificial Intelligence for Monitoring the Application of EU Law

Policy Department for Justice, Civil Liberties and Institutional Affairs
Directorate-General for Citizens' Rights, Justice and Institutional Affairs
PE 777 952 - October 2025

EN

² [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2025/777915/IUST_STU\(2025\)777915_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2025/777915/IUST_STU(2025)777915_EN.pdf)

системи з чітко заданими правилами, які виявилися придатними лише для вузьких і стандартизованих сфер, тоді як машинне навчання дозволило автоматизувати аналіз великих масивів документів, класифікацію правових положень, прогнозування результатів адміністративних і судових процесів. Сучасні генеративні моделі на базі великих мовних моделей змінили парадигму завдяки здатності працювати з природною мовою, узагальнювати й порівнювати правові тексти, витягувати ключові юридичні положення, факти та аргументи, моделювати взаємозв'язки між нормативними вимогами та реальними управлінськими або ринковими процесами.

Особливе місце в документі відведено тому, як AI може інтегруватися в законодавчий процес: від збору й аналізу релевантної інформації на етапі підготовки ініціатив до прогнозування впливу нових норм, аналізу громадської думки, підтримки нормопроектування, підвищення ясності та узгодженості текстів і подальшого відстеження результативності після прийняття акта. Автори підкреслюють, що роль AI не повинна обмежуватись лише технічними операціями — штучний інтелект здатний підсилити інституційну спроможність до передбачення правових і соціальних наслідків, що дає змогу попереджати прогалини й колізії ще до того, як вони перетворяться на порушення.

Найбільший аналітичний акцент зроблено на основній темі документа — застосуванні AI для моніторингу імплементації й виконання права ЄС. Висвітлюються можливості автоматизованого контролю за транспозицією директив у національні законодавства, включно з автоматичним порівнянням текстів, виявленням розбіжностей, аналізом дотримання обсягів та строків імплементації, генерацією структурованих підсумків і кореляційних матриць між актами ЄС і законодавством держав-членів. Окремо розглянуто потенціал AI для стеження за застосуванням безпосередньо обов'язкових положень — через аналіз національних підзаконних актів, судової практики, адміністративних рішень, практик бізнесу й навіть соціальної поведінки, що визначається впливом норм. Наведено приклади перспективних

технологій: NLP (напря́м штучного інтелекту, який забезпечує здатність комп'ютерних систем аналізувати, інтерпретувати, узагальнювати та генерувати тексти й усні висловлювання людською мовою) для аналізу судових і адміністративних документів, предиктивна аналітика для виявлення закономірностей недотримання, агентного моделювання для оцінки впливів законодавчих змін, аналіз адміністративних процесів на основі цифрових журналів, аналіз суспільного сприйняття, а також комп'ютерний зір для використання супутникових та сенсорних даних у галузях, де контроль пов'язаний із фізичними об'єктами (наприклад, екологічний нагляд).

Разом із цим документ не ідеалізує AI і наголошує на необхідності суворих запобіжників. Серед ключових вимог — пояснюваність (AI повинен надавати юридично значущі пояснення, включно з посиланнями на правові норми та

Висновки:

- **AI має стати базовим інструментом контролю виконання права ЄС.** Його застосування вже не факультативне, а необхідне для швидкого та точного виявлення порушень у транспозиції та застосуванні законодавства.
- **Алгоритми повинні давати юридично значущі пояснення.** AI-системи мають не просто сигналізувати про невідповідності, а аргументувати їх — із посиланнями на конкретні норми та фактичні дані.
- **Ефективність будь-якого AI залежить від доступності якісних даних.** Механізми збору та стандартизації інформації мають закладатися ще на етапі ухвалення акта, інакше моніторинг не буде повним.
- **Людський контроль залишається невід'ємним.** AI може підсилювати правозастосування, але остаточні висновки мають приймати люди з урахуванням прав людини та контексту.

докази), підконтрольність людини, відповідність GDPR і AI Act, уникнення технологічної непрозорості, запобігання зміщенням і автоматизованому відтворенню несправедливих рішень. Автори відзначають, що AI може підвищувати продуктивність і точність, але він не повинен замінювати юридичну оцінку — остаточні висновки залишаються за людьми. Також висунуто стратегічні інституційні рекомендації: ЄС потребує більш скоординованої та довгострокової політики використання AI у моніторингу, створення постійної парламентської групи з питань штучного інтелекту для нагляду за його впровадженням, інтеграції академічних установ у розробку та тестування моделей, а також забезпечення доступності даних із моменту ухвалення нормативного акта, інакше навіть найрозвиненіші алгоритми не зможуть забезпечити повноцінний моніторинг.

У підсумку документ формує цілісну концепцію майбутнього правозастосування в ЄС: штучний інтелект має стати системним елементом моніторингу, але не замінювати демократію, юридичну відповідальність і правову оцінку. AI повинен працювати не замість юристів і державних інституцій, а на їхнє підсилення, забезпечуючи швидкість, глибину аналізу й раннє виявлення правових проблем у масштабі, який неможливо досягти традиційними методами.

Банки у новій екологічній реальності: як ЕВА формує майбутню модель управління ризиками³

Документ є фундаментальним нормативним орієнтиром для банківського сектора ЄС, спрямованим на впровадження системного, науково обґрунтованого та стратегічно інтегрованого підходу до екологічного сценарного аналізу, який має стати невід’ємним елементом управління ризиками та корпоративного стратегічного планування. У межах нової регуляторної

рамки, сформованої CRD VI, екологічні ризики — передусім кліматичні — більше не розглядаються як периферійні або нефінансові загрози: вони офіційно визначаються як ключові драйвери всіх традиційних видів фінансових ризиків, включно з кредитним, ринковим, операційним ризиками, ризиком ліквідності, ризиком бізнес-моделі та репутаційним ризиком. Документ підкреслює, що у світі, де економічні системи вже перебувають у стані активної трансформації під впливом декарбонізаційних цілей, деградації екосистем, зростання вартості природних ресурсів і частоти екстремальних кліматичних явищ, здатність установ передбачати, моделювати та інтерпретувати майбутні стани середовища стає критичною умовою забезпечення стабільності, стійкості та прибутковості.

Звіт роз’яснює, що сценарний аналіз не є спробою передбачити майбутнє або визначити точні прогнози, а є інструментом побудови гіпотетичних, але науково й економічно обґрунтованих моделей можливих станів світу для оцінки того, як кожна з них вплине на фінансову позицію банку, його стратегію, операційну діяльність і бізнес-модель. У цьому контексті регулятор наголошує, що найбільша цінність сценарного аналізу полягає не у числових результатах, а у здатності переорієнтувати мислення керівництва на далекоглядну перспективу, вчасно виявляти зони підвищеної вразливості, прогнозувати точки біфуркації для секторів та ринків, запобігати накопиченню концентрацій ризику й формувати стратегію, адаптовану до високої невизначеності глобального екологічного порядку денного. Особлива увага приділяється вимозі формування «базового сценарію» — єдиного базового наративу про найбільш імовірну траєкторію розвитку технологічних, кліматичних, політичних і макроекономічних факторів, який

³ <https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/2025-11/170da4c8-9b56-4fb0-ad60-94d433b7e866/Guidelines%20on%20environmental%20scenario%20analysis.pdf>

стає центральною опорною точкою для всіх внутрішніх процесів: від ICAAP/ILAAP і кредитного ризик-менеджменту до стратегічного планування, організації портфельних пріоритетів і формування плану переходу. Створення такого сценарію вимагає не тільки економічних і статистичних моделей, а й глибокого стратегічного та експертного осмислення глобальних трендів.

Документ визначає два взаємопов'язані типи сценарного аналізу, кожен із яких має різні часові горизонти та управлінські цілі. Перший — короткостроковий, інтегрований у стрес-тестування (до 5 років), покликаний перевірити шокостійкість капіталу й ліквідності за умов раптових або різких кліматичних і регуляторних змін та їхнього впливу на контрагентів, галузі та ринки. Другий — середньо- та довгостроковий (10+ років), спрямований на оцінку життєздатності бізнес-моделі банку в умовах радикально зміненого економічного та екологічного середовища. Його завдання — не просто визначити збитки, а проаналізувати, чи продовжуватиме стратегія установи забезпечувати життєздатність, прибутковість і конкурентоспроможність у різних варіантах майбутнього, і які зміни у структурі портфеля, продуктивній лінійці, географічному фокусі чи капіталі можуть виявитися необхідними. Документ наголошує, що обидва інструменти мають застосовуватися системно та комплементарно, а результати повинні безпосередньо впливати на управлінські рішення.

Ключовим будівельним блоком моделей виступають канали передачі екологічних ризиків, які описують, яким чином кліматичні та екологічні і чинники матеріалізуються у фінансових показниках. ЕВА надає широке орієнтування щодо таких каналів, розподіляючи їх на мікрорівень (зміна прибутковості компаній, потреба в адаптаційних інвестиціях, ризики знецінення активів, падіння споживчої активності, можливість колективних позовів тощо) і макрорівень (енергетичні системні зсуви, інфляційні шоки, структурні зрушення в торгівлі та зайнятості, дефіцит ресурсів, міграційні та ланцюгові ефекти). Особливе місце приділяється взаємозалежності фізичних та перехідних ризиків, можливості формування «комплексних ризиків», врахуванню критичних порогів і зворотних зв'язків, у яких фінансовий сектор може не лише постраждати, але й підсилити системні шоки — наприклад, через скорочення страхового покриття у зонах ризику, переоцінку активів або раптові зміни ринкових очікувань.

У документі також наголошується на фундаментальних обмеженнях моделювання, зокрема на тому, що традиційні макроекономічні моделі історично не розроблялися для відображення кліматичних ризиків, не охоплюють енергетичний і аграрний компоненти на достатньому рівні та не враховують високі масштаби невизначеності й нелінійності. Тому регулятор прямо застерігає від надмірної довіри до числових результатів: основна

Висновки:

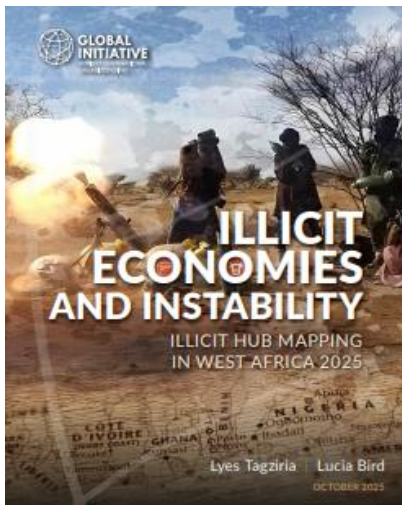
- **Екологічні ризики є невід'ємною частиною фінансових ризиків**, тому банки зобов'язані інтегрувати їх у стратегію, ризик-менеджмент, планування капіталу та ліквідності, а також у прийняття управлінських рішень.
- **Екологічний сценарний аналіз стає обов'язковим постійним інструментом**, а не одноразовим стрес-тестом: результати сценаріїв повинні безпосередньо впливати на структуру портфеля, ризик-апетит і бізнес-модель установи.
- **Сценарії мають охоплювати як короткострокові шоки, так і довгострокові структурні зміни економіки**, з оцінкою здатності банку залишатися стійким і прибутковим у різних траєкторіях екологічного майбутнього.
- **Банки повинні адаптувати складність сценарного аналізу до масштабу та профілю ризиків**, але звільнення від нього не допускається, — навіть невеликі установи мають визначати та оцінювати вплив матеріальних екологічних ризиків на свою діяльність.

цінність – у самому процесі сценарного моделювання та переосмисленні стратегічної поведінки. Саме тому документ дозволяє широке застосування експертного судження та якісних методів, особливо на початковому етапі, та передбачає принцип пропорційності: установи повинні застосовувати сценарний аналіз відповідно до матеріальності ESG-ризиків у власних портфелях, але відмовитися від нього повністю не може жодна інституція — навіть невелика або менш системно значуща.

Висновок документа підкреслює, що екологічний сценарний аналіз повинен розвиватися поступово, еволюційно та на постійній основі, інтегруючись у культуру управління ризиками та стратегічні процеси. Установи мають переосмислити підходи до збору даних, моделювання, перехресної експертизи між підрозділами, періодичності переглядів і взаємодії з керівними органами. Результати сценарного аналізу мають ставати каталізатором змін — від стратегічної перебудови секторних пріоритетів до формування підвищених буферів капіталу та розширення переходу до сталих бізнес-моделей. Документ закріплює дату набрання чинності — 1 січня 2027 року, однак інституції із високою концентрацією екологічних ризиків та установи з достатньою зрілістю повинні прискорено впроваджувати вимоги, не очікуючи формальної дати застосування.

Звіти окремих інституцій та експертів

Інфраструктура нелегальних хабів Західної Африки: як тіньові економіки трансформують безпекову архітектуру регіону та підживлюють конфлікти⁴

Західна Африка постає перед світом як один із найскладніших регіонів з точки зору безпеки, де нестабільність, незаконні економіки та збройні конфлікти зливаються в єдину тканину, що формує паралельну реальність життя для мільйонів людей.

Звіт GI-TOC пропонує системний погляд на цей регіон, показуючи його не як набір випадкових криз, а як цілісну екосистему, що живиться кримінальними потоками, хронічною слабкістю держав та структурною вразливістю суспільств. Автори демонструють, що організована злочинність тут давно перестала бути кримінальним явищем — вона стала формою політичної та економічної організації, альтернативною владною структурою, яка впливає на інституційну архітектуру, соціальні норми і механізми розподілу ресурсів.

Підхід дослідження ґрунтується на створенні геопросторової карти нелегальних хабів — концентрованих зон, де злочинність не просто функціонує, а визначає логіку економічних процесів. Ці хаби поділяються на «гарячі точки», які є ядром виробництва чи дистрибуції нелегальних товарів; «транзитні пункти», що забезпечують рух потоків через кордони, порти, дороги та аеропорти; та «нелегальні екосистеми» — широкі регіони, де кілька хабів зливаються в суцільну кримінальну територію з кількома паралельними ринками. Саме таке поєднання створює складну систему, яка виявляється надзвичайно стійкою до зовнішнього тиску: хаби можуть зникати на одному місці, але одразу відновлюватися в іншому, змінюючи логістичні маршрути, партнерські мережі і схеми діяльності.

Автори зібрали дані з 18 країн Західної та Центральної Африки, використовуючи унікальну методологію, що включає глибинні інтерв'ю, локальні дослідження, аналітичні індикатори та новітні інструменти геолокаційного аналізу. Завдяки цьому вдалося показати, що практично всі

⁴ <https://globalinitiative.net/analysis/illicit-hub-mapping-in-west-africa-2025/>

держави регіону мають не менше шести підтверджених кримінальних хабів, а в окремих країнах — таких, як Нігерія — їх десятки. Наявність цих хабів не є ізольованим явищем. Навпаки: це наслідок багаторічної деградації інституцій, підриву державного контролю та наростання конфліктів, які створили «вакуум суверенітету», у який і вбудувалися кримінальні структури.

Одним із найважливіших висновків дослідження є те, що нелегальні економіки стали не просто способом отримання прибутку для злочинних угруповань, а механізмом підтримки збройної боротьби, логістики та політичного впливу. Озброєні формування використовують ці ринки для фінансування своїх операцій, закупівлі обладнання, найму бійців, встановлення контролю над територіями та впливу на місцеве населення. У деяких регіонах кримінальна влада стає альтернативою державній: групи на кшталт джихадистських або етнічних формувань забезпечують «безпеку», запроваджують свої податки, встановлюють «правила» поведінки та навіть регулюють економічні процеси.

Різке зростання торгівлі синтетичними наркотиками — ще один драматичний індикатор зміни кримінальної екосистеми. За даними дослідження, частка хабів, де цей ринок є одним із головних, зросла більш ніж удвічі, навіть після методологічного коригування. Це — наслідок глобальної тенденції: простота виробництва, дешевизна прекурсорів, висока маржинальність та низький рівень контролю з боку правоохоронних органів створили в регіоні вибуховий попит і пропозицію. У Західній Африці такі наркотики стають водночас товаром, інструментом контролю і зброєю, адже їхнє поширення руйнує соціальні зв'язки, послаблює громади і створює нові покоління залежних, вразливих до вербування бойовиків чи кримінальних груп.

Водночас у звіті підкреслюється, що саме «прискорювачі нестабільності» — незаконна торгівля зброєю, викрадення людей, рекет та незаконна торгівля золотом — є фундаментальними економіками, що живлять конфлікти. Наприклад, ремісниче виробництво зброї, широко поширене в регіонах на кшталт Камеруну, Центральноафриканської Республіки та Малі, забезпечує сталий потік дешевих, доступних і адаптованих під місцеві потреби видів озброєння. Це створює локальний цикл насильства, який майже неможливо зупинити традиційними методами.

Викрадення людей — це швидка, мобільна і високоприбуткова форма кримінальної діяльності, особливо поширена в прикордонних регіонах, де контроль держави практично відсутній. Вона забезпечує угрупованням не лише ресурси, а й можливість впливати на громади через страх та шантаж.

Окремий пласт проблеми — нелегальні золоті копальні, які часто контролюються збройними групами або кримінальними синдикатами. Золото стає універсальною валютою: воно легко транспортується, відмивається, продається на міжнародних ринках і використовуються як платіж за операції, зброю чи підтримку найманців. В окремих регіонах, таких як Малі чи Буркіна-Фасо,

Висновки:

- **Нелегальні економічні хаби стають альтернативною системою влади**, що замінює державні інституції у регіонах зі слабким суверенітетом.
- **П'ять «прискорювачів нестабільності»** (зброя, синтетичні наркотики, золото, викрадення та рекет) забезпечують постійне фінансування збройних угруповань.
- **Зростання синтетичних наркотиків свідчить про здатність кримінальних мереж швидко адаптуватися до тиску держав** — слід розбудовувати систему раннього попередження щодо прекурсорів та транзитних потоків.
- **Транскордонні кримінальні маршрути формуються там, де корупція, бідність і конфлікти сходяться в одній точці** — потрібно інвестувати у спільні регіональні ініціативи щодо моніторингу нелегальних потоків та зміцнення прикордонного контролю.

нелегальний золотий сектор став механізмом економічної експансії кримінальних угруповань та одним із головних джерел їхнього збагачення.

Звіт також наголошує, що нелегальні хаби не існують у вакуумі. Кожен із них — це частина більшої регіональної мережі, яка охоплює як внутрішні ринки, так і транскордонні кримінальні ланцюги. Ключову роль відіграють транспортні коридори: від малих доріг у прикордонних регіонах до великих портових інфраструктур. У цих логістичних зонах часто фіксуються корумповані чиновники, представники силових структур, митники й політики, які забезпечують «захист» потоків і допомагають їх маскувати. Це підкреслює головний висновок авторів: організована злочинність у Західній Африці — це багаторівнева політична економія, а не кримінальна активність у класичному розумінні.

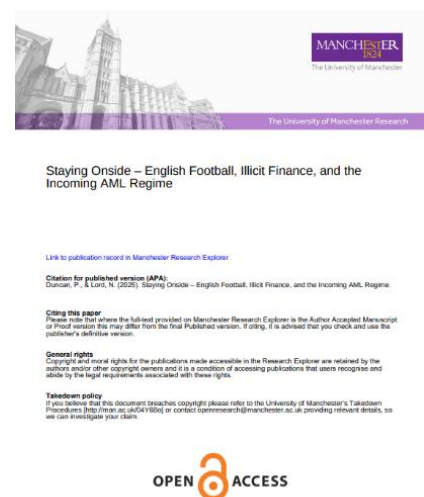
Завершуючи, дослідження підкреслює необхідність іншого підходу до протидії: не просто знищення окремих ринків або угруповань, а міжсекторального, багаторівневого та регіонально скоординованого впливу на ключові хаби. Лише такий підхід дозволить зламати структуру нелегальної екосистеми, яка має здатність швидко адаптуватися, заміщувати втрати і знаходити нові шляхи функціонування. Важливо розуміти, що боротьба з нелегальними економіками — це не тільки правоохоронна діяльність. Це питання політики розвитку, фінансового моніторингу, митного контролю, економічної інклюзії та соціальної стійкості місцевих громад.

Футбол, фінансові ризики та нова архітектура AML-регулювання: глибинний аналіз вразливостей англійського професійного футболу⁵

Англійський професійний футбол давно перестав бути лише спортивним явищем — він перетворився на глобальну фінансову індустрію, яка інтегрована у світові потоки капіталу, приватних інвестицій, корпоративних структур та політичних впливів. Його економічна маса настільки виросла, що клуби стали активами, які можуть конкурувати з великими медіа-холдингами й транснаціональними корпораціями. Проте цей успіх створив парадокс: сектор, який має величезні фінансові можливості, одночасно виявився надзвичайно вразливим до тіньових капіталів, нелегальних інвестицій, корупційних коштів та схем обходу прозорості.

Дослідження, проведене Duncan & Lord, демонструє, що футбол в Англії фактично стоїть на роздоріжжі між комерційною величиною та зростаючими ризиками відмивання коштів, використанням клубів як фінансових інструментів і проникненням сумнівних інвесторів через непрозорі корпоративні конструкції. Саме тому у 2025 році UK Home Office офіційно визнав англійський футбол сектором підвищеного ризику, що стало безпрецедентним етапом для галузі, яка десятиліттями уникала такого статусу.

Структура власності футбольних клубів стала ключовим чинником уразливості. У більшості клубів Прем'єр-ліги та Чемпіоншипу існують багаторівневі корпоративні конструкції, що включають численні юридичні особи, частина з яких розташована в юрисдикціях зі значною фінансовою секретністю. Такі конструкції ускладнюють ідентифікацію кінцевих бенефіціарів, затримують процес перевірки власності та дозволяють приховувати реальних контролерів бізнесу. У деяких випадках клуби фактично контролюють особи, чий імена не фігурують у жодних

OPEN ACCESS

реєстрах, а значні частки акціонерного капіталу перебувають у «тіні» завдяки трастам, підставним компаніям або юридичним особам, які не зобов'язані розкривати інформацію про КБВ. Така ситуація створює ідеальні умови для потенційного руху сумнівних коштів, навіть якщо прямі докази наразі обмежені.

Використання офшорних структур стало звичною практикою для футбольної індустрії. Клуби активно послуговуються юрисдикціями на кшталт Британських Віргінських та Кайманових островів, Кіпру, Джерсі та навіть США, які, попри репутацію, мають дуже високий індекс фінансової секретності. Застосування таких юрисдикцій не означає автоматичного злочину, проте воно значно ускладнює прозорість, а отже, посилює ризики. Рух грошей через непрозорі компанії може приховувати політичний вплив, легалізацію незаконних доходів або використання клубів як інструментів геополітичного тиску. У цьому контексті особливу тривогу викликає те, що більшість великих трансферів, спонсорських контрактів та операцій з купівлі клубів здійснюється за участі структур, які не мають зобов'язань розкривати інформацію про фізичних осіб-власників.

Одним із найважливіших висновків дослідження є масштаб «тіні» у власності клубів: у понад половини команд трьох провідних ліг більше 10% структури власності приховано від публічного доступу. Це робить футбольний сектор одним із найбільш непрозорих серед великих індустрій Великої Британії. Для системи ПВК/ФТ це прямий індикатор ризику. Якщо бейсбольний клуб у США або хокейний клуб у Канаді зазвичай має зрозумілу структуру і локальних власників, то англійський футбольний клуб може належати десяткам компаній з різних частин світу, що перетворює аналіз ризиків на складну і часом майже неможливу задачу.

Сектор стоїть перед системною реформою: уряд створює Independent Football Regulator, який має стати центральним наглядовим органом із повноваженнями перевірки власників, аналізу джерел коштів, контролю за фінансовою стійкістю та застосуванням санкцій. Це найбільша інституційна зміна у футбольному регулюванні за покоління. Проте автори обґрунтовано зауважують, що навіть найсильніший регулятор не зможе ефективно працювати, якщо не отримає доступу до реальних даних про власність на всіх рівнях корпоративної структури. Вони попереджають: без законодавчої вимоги розкривати бенефіціарів незалежно від юрисдикції та без повноцінної інтеграції у національний AML-режим, реформа ризикує залишитися декоративною.

Нова архітектура AML-контролю фактично змінює філософію регулювання футболу: від саморегулювання та етичних кодексів до юридично обов'язкових механізмів перевірки. Європейський Союз уже включив професійний футбол та агентів до периметру AML-регулювання, що означає обов'язкові KYC-процедури для клубів, посилену перевірку для іноземних інвесторів, подання STR та повний контроль за джерелами коштів. Якщо Велика Британія не гармонізує підходи з ЄС, це автоматично призведе до залучення ще більшої кількості ризикових капіталів.

Ключовий інтелектуальний внесок авторів полягає в тому, що вони зосереджуються не на доведених фактах злочинності, а на концепції «умов можливості». Вони переконливо показують, що навіть без судових справ та кримінальних доказів сама конструкція індустрії створює настільки сприятливе середовище для нелегальних потоків, що виникає реальна потреба в глибокій регуляторній трансформації. У цьому сенсі футбол нагадує інші сектори, які традиційно використовувалися для відмивання коштів: нерухомість, мистецтво, автомобільний бізнес, гральний сектор. Там, де є великі гроші, високі обороти, міжнародні транзакції та слабе регулювання, ризики неминуче зростають.

Розрив між масштабом ризиків у Прем'єр-лізі та відносною простотою власності у League 2 демонструє ще один важливий аспект: чим більші фінансові потоки, тим вищий рівень непрозорості. Це не випадковість, а системна закономірність, яка підсилює необхідність

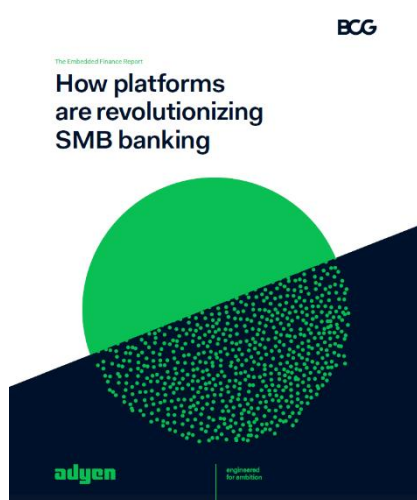
диференційованого підходу до регулювання. Клуби, що оперують сотнями мільйонів фунтів, повинні мати абсолютно інший рівень контролю, ніж локальні команди.

Висновки:

- **Складність та багаторівневість власності футбольних клубів створюють можливості для відмивання коштів**, тому регуляторам потрібно впроваджувати детальні стандарти перевірки структури володіння та джерел фінансування.
- **Масове використання іноземних юрисдикцій із високим рівнем фінансової секретності демонструє системну непрозорість футбольного ринку**, що вимагає обов'язкового розкриття бенефіціарів на рівні кожної ланки структури власності.
- **Висока частка клубів із прихованими бенефіціарними власниками підтверджує регуляторний «вакуум»**, тому органам нагляду слід застосовувати ризик-орієнтований підхід і посилити відповідальність за недостовірні дані про КБВ.
- **Відсутність достатніх доказів щодо масштабів зловживань не скасовує системних ризиків**, тому владі варто інституціоналізувати моніторинг, аналітичну звітність та міжвідомчий обмін даними між фінансовими регуляторами й футбольними органами.

У кінцевому підсумку англійський футбол входить у фазу неминучих змін. Якщо індустрія хоче залишатися глобальним лідером та підтримувати довіру вболівальників і партнерів, вона має відмовитися від романтичної ідеї про «постійне саморегулювання» та визнати, що сьогодні футбол — це стратегічний сектор, який вимагає такого самого рівня прозорості, як банки, нерухомість чи інвестиційний ринок. Новий AML-режим — не обмеження, а інструмент порятунку від системної вразливості. І якщо реформи будуть впроваджені рішуче та послідовно, футбол отримає шанс зберегти свою репутацію, стабільність та конкурентоспроможність. Якщо ні — сектор може перетворитися на один із найбільш привабливих майданчиків для тіньових і політично мотивованих капіталів у Європі.

Майбутнє фінтеху: вбудовані фінансові сервіси як шанс перезапуску сектора малого та середнього бізнесу⁶

Документ описує стратегічний зсув у фінансовій екосистемі малого й середнього бізнесу (SMB), у якій традиційні банки втрачають монополію на обслуговування SMB, а SaaS-платформи та маркетплейси стають новими ядрами фінансових сервісів. Йдеться не просто про розширення функціоналу платформ, а про появу нової моделі банкінгу, де управління операціями бізнесу та фінансами інтегрується в одне середовище. Звіт показує, що попит на це формує сам ринок: 64% SMB уже готові використовувати фінансові послуги безпосередньо всередині платформи, яка є центром їхніх робочих процесів, а 74% — зацікавлені у вбудованих платежах. Вихідною точкою є те, що платформи за останні роки стали не додатковим сервісом, а операційною інфраструктурою бізнесу — вони виконують функції магазину, інвентарного обліку,

бухгалтерії, управління персоналом і клієнтською взаємодією. Логічним продовженням цього стає включення фінансових операцій, оскільки SMB прагне працювати централізовано, не

⁶ <https://www.adyen.com/index-reports/embedded-finance-report-2024>

дроблячи увагу між банками, платіжними сервісами та додатковими сторонніми постачальниками послуг.

Документ наголошує, що успіх вбудованих платежів став переломним моментом. Від часу, коли прийом платежів був складним, фрагментованим і дорогим для малого бізнесу, до сучасної моделі, де платформи повністю інтегрують процеси оплати онлайн і офлайн, відбувся технологічний стрибок, який уже перетворив платіжний бізнес на ключове джерело доходів платформи: у провідних компаній понад 80% виручки формується саме за рахунок платежів. Це доводить, що SMB готовий покладатися на платформу як на постачальника фінансової інфраструктури. На цьому фундаменті платформи починають рухатися далі та масштабувати пропозицію у ширшу сферу вбудованих фінансових сервісів. Фактично, документ описує приховану тенденцію: від платформи, яка допомагає продавати, — до платформи, яка забезпечує доступ до капіталу, управління розрахунками та оптимізацію грошових потоків бізнесу.

Звіт визначає три продукти, які відкривають для платформ найбільший і найшвидший потенціал: короткострокове авансове фінансування, банківські рахунки із прискореним зарахуванням коштів та карткові продукти, емісія яких здійснюється безпосередньо платформою. Вони виділені не лише через попит SMB, але й тому, що їх можна органічно вбудувати у бізнес-процеси. Авансове фінансування дозволяє покривати гострі потреби в ліквідності та базується на попередньо зібраній платформою операційній інформації, що робить схвалення автоматизованим і швидким. Банківські рахунки з прискореним зарахуванням зменшують касові розриви, підвищують оборотність капіталу та усувають затримки, характерні для традиційного банкінгу. Карткові продукти завершують фінансовий цикл, надаючи бізнесу не лише інструменти для приймання платежів, а й для здійснення витрат та контролю фінансової дисципліни, водночас забезпечуючи платформі додаткове джерело доходу за рахунок частки міжбанківської комісії, що стягується під час карткових транзакцій. Сукупно ці продукти покривають майже половину всього пулу доходів SMB-банкінгу та формують адресний ринок обсягом \$110 млрд у США, Європі та Великій Британії.

Ключовим аргументом у документі є здатність платформ «робити банкінг краще, ніж банки». На відміну від класичних фінансових установ, платформи мають доступ до детальних даних у реальному часі, включаючи виручку, операційні цикли, запаси, трудові показники, сезонність тощо. Це дозволяє приймати рішення щодо

Висновки:

- **У платформи є можливість збільшити власний дохід до +70% завдяки запуску трьом фінансовим продуктам** — авансове фінансування, банківські рахунки з прискореним зарахуванням і корпоративні карти; впровадження має бути максимально інтегрованим у бізнес-процеси користувача.
- **Потрібно діяти швидко, інакше платформи, що поступаються ринковим лідерам втратять ринок** — SMB уже готові до переходу, а консолідація у вертикалях відбувається стрімко; платформи, що найраніше інтегрують вбудовані фінансові сервіси, стануть новими «фінансовими центрами тяжіння» для бізнесу.
- **Дані — головна конкурентна перевага над банками:** платформи мають доступ до реальних операційних потоків (продажі, закупівлі, обороти), що дозволяє створювати персоналізоване кредитування, динамічні графіки погашення та автоматичний фінансовий менеджмент.
- **Неправильний вибір партнерської моделі зірве запуск продукту** — для успіху потрібна можливість повного брендovanого рішення, міжнародна масштабованість, гнучка інтеграція та зрілість рішень у ризик-менеджменті й комплаєнсі.

кредитування та ризиків точніше й швидше, забезпечуючи індивідуалізацію, недоступну традиційним банкам. Так само платформам вигідніше вбудовувати фінансові сервіси у звичні бізнес-процеси — у той момент, коли потреба виникає, а не коли підприємець окремо звертається до банку. Звіт підкреслює, що SMB зіткнувся з системною проблемою — він занадто малий для корпоративного банкінгу й надто складний для роздрібного банкінгу. Платформи закривають цю прогалину через глибоку присутність у бізнес-операціях, побудовану довіру та значно нижчу транзакційну вартість взаємодії.

При цьому автори попереджають, що ринок перебуває лише на початку формування, але вже рухається дуже швидко. Хоча менше ніж 5% SMB сьогодні отримують фінансові послуги через платформи, темпи впровадження фінансових продуктів збільшуються, а конкуренція між платформами та традиційними банками загострюється. На етапі максимального проникнення платформ у SMB-сегмент (75–85% у багатьох вертикалях) єдиним способом зберегти конкурентність стає розширення фінансового функціоналу. Ті платформи, які інтегрують вбудовані фінансові сервіси першими, закріпляться як центральний операційно-фінансовий хаб для підприємців, тоді як компанії, що запізнилися з упровадженням, змушені будуть конкурувати лише за залишкову частку ринку. Побічним ефектом стає перерозподіл доходів: частина прибутків індустрії банкінгу неминуче переходить до індустрії програмного забезпечення, що змушуватиме банки шукати нові моделі монетизації та нові ролі у фінансовому ланцюжку.

У підсумку документ визначає вбудовані фінансові сервіси як наступний етап еволюції платформної економіки. Платформи стають не просто технологічним інструментом для SMB, а фінансовою інфраструктурою, яка дозволяє зменшити операційні витрати, прискорити оборот капіталу, знизити кредитну невизначеність, збільшити виручку та спростити фінансовий менеджмент. Це формує нову конкурентну реальність, у якій лідерами стануть ті платформи, що першими інтегрують повний набір фінансових сервісів, оберуть оптимальну партнерську модель і забезпечать безшовну інтеграцію цих сервісів у робочі процеси бізнесу.

Цифрові гроші без кордонів: стейблкоїни як драйвер нової глобальної фінансової системи ⁷

Документ присвячений комплексному аналізу сучасної індустрії стейблкоїнів та демонструє, як цей сектор із допоміжного криптоінструмента перетворюється на фундаментальну інфраструктуру глобальної цифрової економіки. У центрі дослідження — масштабне зростання стейблкоїнів за останні роки: у 2025 році їхня ринкова капіталізація перевищила 300 млрд доларів США, а середньоденні обсяги транзакцій обійшли Visa, поступаючись лише автоматизованій кліринговій системі безготівкових платежів (ACH). Автор підкреслює, що стейблкоїни виконали історичну роль — забезпечили те, чого не вистачало Інтернету з моменту його появи, а саме нативний механізм передачі цінності так само природний, як передача інформації. Спочатку їхня функція була майже виключно пов'язана з трейдингом криптовалют, однак сьогодні основним драйвером розвитку стають бізнес-платежі, особливо транскордонні, завдяки суттєвій економії комісій та відсутності численних посередників, що характерно для карткових та банківських мереж. Паралельно спостерігається стрімка популяризація

⁷ <https://public.bnbstatic.com/static/files/research/the-stablecoin-business.pdf>

стейблкоїнів серед споживачів: вони дедалі частіше використовуються як інструмент зберігання вартості та отримання доходності, оскільки DeFi-продукти пропонують ставки, які перевищують традиційні банківські заощадження.

Ринок стейблкоїнів у 2025 році структурно розділяється на два головні типи: централізовані фіатно забезпечені стейблкоїни (USDT, USDC, PYUSD), резерви яких переважно складаються з короткострокових казначейських облігацій США, та криптозабезпечені й дохідні стейблкоїни (USDS/DAI, USDe), де стабільність і доходність формуються за рахунок застави у цифрових активах та складних хеджінгових моделей. Структуру ринку й надалі визначає дуополія Tether і Circle, які разом контролюють понад 80% обігу. Перевага Tether полягає в масштабі ліквідності й рекордній прибутковості, тоді як Circle отримує конкурентну перевагу через відповідність регуляторним режимам (MiCA, GENIUS Act), що робить USDC ключовим активом для інституційних користувачів і традиційного фінансового сектору. Водночас на ринок активно виходять нові сильні бренди — як зі світу фінтеху (PayPal), так і зі світу Web3 (Metamask, Phantom), що демонструє перехід галузі від монопольної моделі до багатополлярної комерційної конкуренції.

Центральна аналітична ідея документа — формування «конкуренція за домінування над повною інфраструктурою стейблкоїнів», тобто за домінування над усім технологічним ланцюгом: від емісії та мережі розрахунків до платіжної інфраструктури та кінцевих споживчих застосунків. Учасники ринку посилено прагнуть вертикальної інтеграції, оскільки найбільша економічна й стратегічна вигода виникає тоді, коли користувач утримується всередині екосистеми, зберігає й витрачає свій цифровий капітал без виходу на сторонні платіжні рівні. Саме цим пояснюється

запуск власних блокчейн-мереж для платежів (Plasma від Tether, Arc від Circle, Tempo від Stripe), гігантські поглинання інфраструктурних компаній (Bridge, BVNK) та масштабне проникнення бірж і гаманців у сферу роздрібних платежів.

Подальшу еволюцію ринку визначають три ключові теми. Перша — ліквідність та фрагментація: зростання кількості стейблкоїнів і блокчейнів створює потребу в інструментах обміну між стейблкоїнами й наскрізної ліквідності, що призводить до появи платформ на кшталт Open Issuance, де ліквідність є спільним ресурсом для всіх випущених токенів. Друга — політика та конфіденційність: розвиток стейблкоїнів кидає виклик і традиційній банківській моделі, і регуляторним підходам ПВК/КУС. З одного боку, стейблкоїни загрожують банкам відтоком депозитів у цифрові аналоги долара, з іншого — суспільний запит на приватність стимулює застосування технологій нульового розголошення (ZKP) для приватних транзакцій без шкоди для контролю законності походження коштів. Третя — це те, що стейблкоїни

Висновки:

- **Емісія стейблкоїнів — найприбутковіший бізнес у всьому крипторинку.** Прибуток формується на доходності резервів (казначейські облігації США), що стимулює технологічні та фінтех-корпорації виходити на ринок і конкурувати за користувача.
- **Головна боротьба — за контроль над повною інфраструктурою стейблкоїнів.** Перемагає не той, у кого найбільший токен, а той, хто контролює емісію, платіжні мережі, інфраструктуру й кінцевий застосунок, утримуючи користувача в екосистемі.
- **Регулювання розділяє стейблкоїни на дві категорії — платіжні та дохідні.** Платіжні стейблкоїни стають основою цифрових розрахунків, а дохідні — об'єктом фінансового нагляду як інвестиційні продукти.
- **Головний драйвер майбутнього — не трейдинг, а цифрові платежі та мікроплатежі між AI-агентами.** Стейблкоїни перетворюються на протокол цінності для Інтернету, і з часом більшість транзакцій виконуватимуть не люди, а автономні цифрові системи.

починають використовуватися у новому типі Інтернету, де частину дій виконують не люди, а автономні цифрові системи та штучний інтелект. Завдяки таким протоколам, як x402, програми та AI-агенти можуть автоматично оплачувати доступ до даних, сервісів чи обчислень напямуч через Інтернет, без банків і посередників. У результаті стейблкоїни стають основою для мікроплатежів і цифрової комерції майбутнього.

Фінальний висновок документа полягає в тому, що стейблкоїни вже не є елементом крипторинку — вони стають невід'ємною складовою нової макрофінансової інфраструктури. Інтеграція штучного інтелекту, блокчейнів і стейблкоїнів створює передумови для економіки, у якій цінність, так само як інформація, передається миттєво, глобально, цілодобово та без посередників. Автор стверджує, що сьогоднішні перегони між Tether, Circle, Stripe, біржами та технологічними компаніями — це боротьба не лише за частку ринку, а за право формувати фінансову архітектуру Інтернету майбутнього, де більшість транзакцій здійснюватимуть не люди, а цифрові системи й автономні економічні агенти.

Від архітектури до функціональності: як публічні блокчейни стають новою інфраструктурою глобальних фінансових ринків⁸

Документ розглядає трансформацію публічних блокчейнів із експериментальних технологій у реальні складові фінансової системи, зосереджуючись на тому, чому банківський сектор досі є стриманим щодо інтеграції блокчейн-інфраструктури, незважаючи на її очевидний потенціал. Автори підкреслюють, що розвиток цифрових активів і токенизації відбувається стрімко, проте регуляторні підходи значно відстають від технологічних інновацій, створюючи бар'єри для банків, які діють у суворо контрольованому нормативному середовищі, на відміну від криптовалютних компаній та технологічних стартапів. У документі наголошується, що саме банки є ключовим елементом фінансової системи, а ринок токенизованих активів не зможе досягти зрілості, доки банки не отримають можливість повноцінно працювати з токенизованими інструментами на блокчейні, включно з обслуговуванням ринків-капіталів. Незважаючи на те, що

ринок токенизації лише формується, прогнози провідних консалтингових компаній оцінюють його майбутній обсяг у трильйонах доларів, однак нинішні регуляторні підходи не дозволяють банкам розкрити інноваційний потенціал блокчейн-інфраструктури у повному обсязі

Центральною проблемою, яка проходить через увесь документ, є те, що регулювання орієнтується на форму, а не на функцію. Регулятори переважно класифікують блокчейни за бінарним принципом — «публічний/приватний» або «дозволені\бездозвільні» блокчейни, і на основі цих класифікацій визначають ризиковість і можливість використання їх у фінансовій інфраструктурі. Такий підхід, згідно з документом, застарів і не відображає технічного прогресу: публічні блокчейни здатні забезпечувати високий рівень кіберстійкості, фінальної та детермінованої розрахунковості, конфіденційності транзакцій, контролю над активами, можливості блокування чи відкликання токенів, накладення санкційних обмежень, а також токен-рівневої відповідності ПВК/санкційним вимогам. Однак регуляторні стандарти, такі як підхід Базельського комітету за SCO60, встановлюють надзвичайно високі вимоги до капіталу

⁸ <https://www.omif.org/driving-public-blockchain-integration-in-banking/>

для активів, розміщених на публічних блокчейнах, незалежно від їхньої природи або рівня ризику, фактично прирівнюючи інфраструктуру розміщення до ризикових інструментів. У результаті банкам стає економічно не вигідно тримати навіть повністю регульовані активи (наприклад, токенизовані облігації інвестиційного рівня), якщо вони розміщені на публічному блокчейні. Автори документа наголошують, що такий підхід є не лише технічно необґрунтованим, а й загрожує глобальною регуляторною фрагментацією, оскільки різні юрисдикції вже починають ігнорувати рекомендації Базельського комітету або створюють власні режими регулювання, що підриває можливість рівних умов конкуренції між банками у світі

У звіті пропонується переглянути саму логіку оцінки блокчейн-інфраструктури: не класифікації мають визначати регуляторний режим, а здатність протоколу забезпечувати низку обов'язкових функцій, необхідних для регульованих фінансових ринків. До цих функцій належать: стійка та передбачувана модель управління, що мінімізує ризик розгалужень і забезпечує незмінність історії транзакцій; операційна стійкість і відсутність єдиної точки відмови; детермінована фінальність розрахунків і юридична можливість підтвердження фінальності; контроль над активом на рівні токена (включаючи замороження, примусове відкликання та обмеження); конфіденційність без втрати спостереження для регулятора; масштабованість щодо пропускну здатності та низьких комісій; можливість підтвердження або обмеження складу валідаторів у разі необхідності; повна міжмережевість і можливість міграції токенів без втрати ліквідності. Автори підкреслюють, що публічні блокчейни вже технічно здатні виконувати ці вимоги і не потребують перетворення на приватні замкнені мережі. Більше того, штучне перенесення токенизації у приватні мережі створює ризик втрати ключової переваги блокчейнів — відкритості екосистеми, конкуренції та ліквідності, що призведе до ізоляції ринку та монополізації доступу до інфраструктури великими гравцями замість розвитку інновацій

Завершальна частина документа зосереджується на ролі регуляторів, підкреслюючи, що блокчейн-протокол не є учасником фінансового ринку та не може бути контрагентом, а тому не може підлягати регулюванню як фінансовий ринковий інфраструктурний постачальник або як третя сторона. Натомість регуляторний нагляд має спрямовуватися на фінансові установи, що використовують блокчейн, із вимогою належного управління ризиками та дотримання нормативних

Висновки:

- **Регулятори мають переходити від регулювання типів блокчейнів до регулювання функцій.** Нормативні вимоги повинні стосуватися фінальної достовірності розрахунків, контролю над токенами, операційної стійкості, конфіденційності та ПВК/санкційних механізмів — незалежно від того, на якому блокчейні розміщено актив.
- **Публічні блокчейни вже технічно готові для регульованих активів.** Завдяки стандартам «дозволених» токенів (замороження, примусове відкликання та обмеження), визначеної остаточності рахунків, стабільним комісіям та конфіденційним транзакціям — банківська участь не вимагає переходу на приватні мережі або відмови від відкритої архітектури.
- **Ризиковий підхід Базеля до публічних блокчейнів загрожує глобальній фрагментації ринку.** Різні юрисдикції вже відходять від SCO60, і якщо гармонізацію не переглянути, то виникне нерівне регуляторне поле, що стимулюватиме регуляторний арбітраж, а не стабільність.
- **Для прискорення впровадження токенизації потрібні регуляторні пісочниці та єдині стандарти інтероперабельності.** Без узгоджених машиночитуваних стандартів активів ліквідність буде розриватися на ізольовані фрагменти, а токенизація не досягне інституційного масштабу.

стандартів. Для прискорення інтеграції блокчейнів регулятори повинні формувати середовище для експериментів — через пісочниці, тестові режими й стандарти інтероперабельності — які дадуть змогу упевнитися у технічній відповідності блокчейнів, перш ніж дозволяти їхнє застосування у повному масштабі. Документ наголошує, що саме поєднання технологічної відкритості, регуляторної чіткості та галузевої стандартизації стане ключем до переходу публічних блокчейнів із периферії фінансових інновацій у центральну інфраструктуру ринку капіталу нового покоління.

Інші новини

Гроші проти браконьєрства: чому світ програє війну з незаконною торгівлею дикою природою⁹

Аналітична стаття, опублікована Royal United Services Institute (RUSI), є глибоким дослідженням того, як міжнародна спільнота витрачає кошти на боротьбу з незаконною торгівлею дикими тваринами (IWT) та наскільки ефективно працюють існуючі фінансові та правоохоронні механізми протидії.

Незаконна торгівля дикими тваринами давно перестала бути маргіальною «екологічною» проблемою. Сучасна реальність виглядає зовсім

інакше: це глобальний багатомільярдний кримінальний бізнес, у якому перетинаються інтереси організованих злочинних мереж, корумпованих чиновників, міжнародних брокерів, логістичних структур і фінансових посередників, що працюють у легальному секторі. Саме цю драматичну картину викладає аналітичний центр RUSI, який ставить під сумнів не лише ефективність заходів протидії, але й логіку самого підходу світової спільноти до боротьби з незаконною торгівлею дикою природою. Документ піднімає фундаментальне питання: чи дійсно ми витрачаємо сотні мільйонів доларів на ті речі, які реально скорочують злочинну діяльність, чи продовжуємо фінансувати проекти, які гарно виглядають у звітах, але ніяк не впливають на злочинні економічні моделі?

Автори показують, що IWT — це не про слонів, тигрів чи панголінів. Це про гроші, корупцію та незаконні фінансові операції. Відносно невелика увага до фінансових аспектів злочину створює парадокс: хоча саме прибуток є рушієм браконьєрства, інвестори та донори продовжують фінансувати переважно екологічні інтервенції, а не фінансові та криміналістичні. Протягом останнього десятиліття міжнародні програми спрямували понад 1,3 млрд доларів на протидію IWT, але лише незначна частка цих ресурсів була спрямована на фінансові розслідування, зміцнення правоохоронних інституцій або системи судових переслідувань. RUSI вказує, що зовнішні донори часто нехтують тим, як працює реальна економіка злочину: незаконна торгівля дикою природою функціонує як класична глобальна кримінальна модель, що включає логістичні маршрути, системи фінансового переказу та механізми легалізації доходів, практично ідентичні тим, що використовуються у наркотрафіку, торгівлі людьми або зброєю.

Центральний аргумент, що проходить через увесь звіт, — світ неправильно визначає пріоритети. Донорські кошти вкладаються у просвітницькі кампанії, соціальні програми, підтримку громад і патрулювання територій, тоді як злочинні мережі адаптуються швидше, ніж будь-яка природоохоронна ініціатива. Міжнародні інституції десятиліттями вкладали гроші у

⁹ <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/disrupting-illegal-wildlife-trade-have-we-followed-money>

«видиму» діяльність: підготовку рейнджерів, будівництво інфраструктури заповідників, інформаційні кампанії про захист носорогів чи слонів. Але якщо аналізувати показники контрабанди, незаконного вилову та нелегальних продажів, картина виглядає невтішно: попит на ринку не зменшився, маршрути не скоротилися, а обсяг вилучень лише зростає, що свідчить не про успіхи, а навпаки — про масштабування проблеми.

RUSI підкреслює, що боротьба з IWT повинна бути переорієнтована на фінансову площину. Кожен кілограм слонової кістки, кожний панголін, кожен папуга чи змія — це не просто об'єкт браконьєрства, а товар у великому ланцюгу з багатьма етапами: заготівля, транспортування, підробка документів, проходження митних процедур, переведення доходів у готівку чи офшорні активи, оплата корумпованих чиновників і, зрештою, виведення коштів у юрисдикції, де вони стають «чистими». Цей шлях не може бути зламаний лише просвітницькими кампаніями чи посиленням патрулювання в національних парках. Його потрібно руйнувати там, де він найбільш вразливий — у фінансах.

Автори наводять численні приклади того, як серйозні злочинні групи, що займаються торгівлею дикою природою, оперують так само, як і професійні відмивачі коштів. Вони використовують мережі підставних компаній, транзитні рахунки в офшорах, криптовалютні сервіси, а також інструменти для переведення коштів у готівку. Часто комерційна легальна діяльність — наприклад, експорт риби, деревини, фруктів, сувенірів або медичних товарів — використовується як прикриття для перевезення контрабанди. Платежі проводяться через туристичні агентства або компанії з доставки, які можуть навіть не здогадуватись, що беруть участь у незаконному ланцюзі. Саме тому RUSI наголошує: без розвитку потужних фінансових слідчих підрозділів, інтеграції IWT у діяльність ПФР, митниць, банків та прокурорів — боротьба приречена залишатися декоративною.

Важливо, що автори не обмежуються критикою донорських підходів — вони аналізують, чому фінансові розслідування залишаються недофінансованими. Часто це пов'язано з тим, що екологічні організації, які є основними отримувачами грантів, не мають компетенцій у сфері протидії відмиванню коштів чи кримінальних розслідувань. Інша причина — політична чутливість фінансових розслідувань. Багато країн, де процвітає IWT, мають слабку або корумповану владну вертикаль, і фінансові розслідування можуть прямо зачіпати інтереси впливових політичних фігур або місцевих начальників чи силових структур. Донори часто уникають проєктів, які можуть створити політичні конфлікти, тому обирають «безпечніші» напрями фінансування.

Звіт також наголошує, що незаконна торгівля дикою природою — інтегрована частина ширшої злочинної екосистеми. У Східній Африці, Центральній Африці, Південній Азії та Південно-Східній Азії мережі IWT часто перетинаються з наркотрафіком, контрабандою зброї, торгівлею людьми та тероризмом. У цих регіонах IWT є важливим джерелом фінансування для

Висновки:

- **Світ витрачає мільярди на природоохоронні проєкти, але майже не інвестує у фінансові розслідування** — слід інтегрувати екологічні злочини в національну систему ПВК/ФТ і підсилити аналітичні підрозділи ПФР.
- **Незаконна торгівля дикою природою функціонує як організована кримінальна діяльність, а не екологічний інцидент** — потрібно розробити окремі ризик-профілі для IWT у банківському та митному секторах.
- **Донорські кошти розпорошуються між слабкими проєктами без реального впливу на злочинні мережі** — варто впровадити результативне бюджетування для природоохоронних та кримінальних програм.
- **Ефективність боротьби з IWT залежить від мультидисциплінарної взаємодії** фінансових розвідок, правоохоронців, митниці та екологічних відомств.

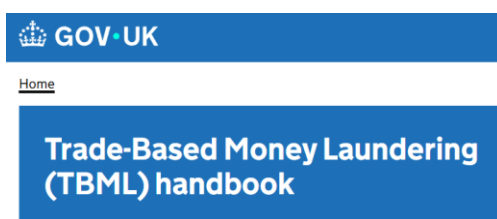
збройних угруповань, політичних кланів і кримінальних синдикатів. Саме тому автори закликають розглядати IWT не як окремий виклик, а як компонент складної системи організованої злочинності. Вони наголошують на необхідності міжсекторальної взаємодії: екологічні відомства повинні працювати разом із фінансовими розвідками, митницями, прокуратурою та антикорупційними органами.

Важливою частиною аналітичного висновку є критика міжнародних програм технічної допомоги. RUSI демонструє, що десятки великих донорських структур працюють паралельно і не координують свої інвестиції. Одна організація фінансує навчання рейнджерів, інша — інформаційні кампанії, третя — дослідження популяцій, четверта — митну інфраструктуру. Але мало хто оцінює, як ці програми впливають на зменшення прибутків злочинних груп. Автори наголошують, що у сфері IWT потрібен зовсім інший підхід — створення єдиного глобального механізму, який би відстежував, куди витрачаються кошти, які результати досягнуті, і які програми дають реальний вплив на злочинні мережі.

Зрештою, RUSI формулює висновок, який можна вважати ключовим: жодна стратегія боротьби з IWT не буде успішною, доки фінансові розслідування не стануть центром політики протидії. У документі наголошується, що кожен долар, вкладений у фінансові розслідування та слідчі дії, у десятки разів ефективніший за долар, вкладений у природоохоронні проекти без аналітичної складової. І доки світ продовжуватиме фінансувати переважно патрулювання та просвітницькі заходи, злочинні мережі не лише не ослабнуть — вони продовжать зростати.

Для загального розвитку

Відмивання коштів у сфері торгівлі: уроки, виклики та інструменти протидії¹⁰

Відмивання коштів у сфері торгівлі (TBML) стало однією з найбільш складних та багатопланових форм легалізації кримінальних доходів у сучасній економіці. Його природа полягає у злитті двох паралельних світів — легального міжнародного товарообігу та тіньових фінансових потоків, що дозволяє організованим злочинним групам маскувати кримінальні кошти у “білому шумі” глобальної торгівлі.

Документ HMRC, який розглядає розслідування “Operation A”, розкриває масштаб, глибину та методологічні виклики у боротьбі з TBML, даючи унікальний інсайт у практичні аспекти розслідувань, роль митних і фінансових даних, міжнародну співпрацю, доказові стандарти і юридичну рамку. Це не просто перелік процедур — це фактично повна модель складного багаторівневого розслідування, яка демонструє, як навіть банальні, на перший погляд, транзакції здатні приховувати багатомільйонні кримінальні операції.

В основі кейсу лежить схема, організована злочинною групою, яка отримувала готівку у Великій Британії, вносила її як депозити через підставні компанії, а потім переправляла до ОАЕ, використовуючи фіктивні документи про імпорто-експорт. Сама логіка TBML у цьому випадку трималася на класичній комбінації елементів: фальшиві товарні документи, “транзитні” рахунки без реального бізнесу, фіктивні відправлення, номінальних директорів, надмірні обсяги готівкових внесків, підозріло швидкі переміщення коштів та повна відсутність комерційних витрат, характерних для справжньої торгівлі. Саме ці індикатори дозволили розслідувачам побачити систему. Подальший аналіз показав: упродовж трьох місяців через рахунки британських компаній було переведено понад £25 мільйонів до ОАЕ — через компанію, яка також контролювалася підозрюваними. Ці дані були ключовими для того, щоб перетворити

¹⁰ <https://www.gov.uk/guidance/trade-based-money-laundering-tbml-handbook>

розслідування з цивільного провадження щодо вилучення готівки у повноцінну кримінальну справу.

Особливої уваги документ надає урокам, які команда отримала під час операції. Найскладнішим виявилось саме початкове розширення інформаційної бази, коли стандартні методи спостереження були неможливі, а підозрювані постійно змінювали номери телефонів, використовували спеціальні техніки шифрування та моделі взаємодії з банками — швидке відкриття рахунку, внесення великих сум та миттєве його закриття банком, що позбавляло слідчих можливості отримати історичні дані. Співпраця з банками дозволила зберегти інформацію та перехопити транзакційну активність у реальному часі. Паралельно значну роль відігравала тісна взаємодія зі спеціалістами — від митників до експертів із відмивання коштів, оскільки складні економічні операції потребували пояснень у простій формі для суду.

Нічим не менш важливою виявилась міжнародна складова: запит до ОАЕ через UK Central Authority так і не був переданий іноземній стороні, що створило критичний дефіцит доказів на міжнародному етапі. Цей провал дав можливість стороні захисту атакувати доказову базу, що демонструє наскільки важливою є правильна, контрольована та документально підтверджена процедура міжнародних запитів у справах із транскордонним компонентом. Як альтернативу слідчі використовували можливості Egmont Group, CARIN, IMAT та фіскальних аташе — усі ті інструменти, що дозволяють обійти бюрократичні “вузькі місця”, зберігаючи легітимність доказів.

Окремий пласт доказової бази забезпечили митні дані. Виявилось, що жодна із компаній, через які “проводився товар”, не мала навіть EORI-номера, не здійснювала декларування імпорту чи експорту і не мала жодної логістичної інфраструктури. Перевірки через VIES, AFIS, GVMS, а також співставлення вартості товарів показали, що “торгівля” була суто фіктивною: немає товарів, немає зберігання, немає транспортування, немає логіки економічної рентабельності. Особливо яскравим прикладом була історія з “імпортом у Європу” Red Bull із ОАЕ, хоча ринкова ціна напою не залишала жодного економічного сенсу для такої операції. Це не просто економічна невідповідність — це класична ознака TBML, коли товар використовується як оболонка, а не реальний предмет торгівлі.

Не менш важливими були цифрові докази. Під час обшуків вилучені пристрої містили частково заповнені шаблони інвойсів, голосові та текстові повідомлення, що підтверджували роль підозрюваних у схемі, а також дані про те, що “директори” не мали реального відношення до управління компаніями. Аналіз мобільних пристроїв дозволив встановити IBAN-и додаткових компаній, що розширило межі розслідування. Додатково експертиза виявила підготовлені схеми операцій, записи на нотатках, сліди ДНК на пакувальних матеріалах для готівки та інші докази, які згодом стали основою для доведення ролі кожного учасника.

Юридична складова справи базувалася на положеннях Proceeds of Crime Act 2002 (POCA) — статей 327, 328, 329, які охоплюють приховування, конвертацію, передачу, володіння та участь у схемах щодо кримінального майна. TBML формально не виділений окремо в законодавстві, але він проявляється саме через ті дії, які визначає POCA. Цей аспект робить TBML не стільки окремим видом злочину, скільки способом реалізації класичних статей через торговельні механізми. Прокуратура, використовуючи зібрану хронологію, створила для суду цілісну картину, що об’єднала транзакції, створення документів, рух коштів та поведінку підозрюваних. Стратегія була спрямована на те, щоб юридично “прив’язати” кожну дію до одного наративу — від готівки в руках кур’єрів до багатомільйонних переказів до ОАЕ.

Operation A також показала, наскільки важливою є роль спеціалізованих даних у фінансових розслідуваннях. Дані від ANPR, NBTC, Companies House, кредитних бюро, Land Registry, митних систем, SARs — усе це створює мозаїку, без якої TBML неможливо побачити. Кожна система дає шматочок — пересування людей між країнами, історію власності, кредитоспроможність,

судимості, економічну активність, транспортні логістичні ланцюги чи відсутність легальної торгівлі. Кожен фрагмент сам по собі може здаватися незначним, але зібрані разом — вони формують повну картину.

Завершальний етап — суд. Тут ключову роль відіграла не лише доказова база, але й спосіб її подання. Використання паперових виписок на десятки сторінок, візуалізацій руху готівки та географічних мап транзакцій дозволило присяжним відчувати масштаб схеми. Це практичний урок: навіть найкращий доказ може бути втрачений, якщо він незрозумілий аудиторії. Результатом стала сукупна міра покарання у 26 років позбавлення волі для шістьох із семи фігурантів.

Таким чином, документ демонструє фундаментальну правду: TBML — це не про товари, а про інформацію. Про те, як злочинці створюють віртуальні ланцюги поставок, які існують лише на папері, і насправді є каналами для перекачування кримінальних доходів. Протидія TBML вимагає не лише технічних інструментів, але й оперативної гнучкості, аналітичного мислення, міжнародної координації та здатності працювати із системами даних, які походять з різних юрисдикцій і виконують різні функції. Підсумковий урок Operation A простий, але надзвичайно важливий: ефективне розслідування TBML можливе лише тоді, коли кожен елемент працює як частина єдиної інтегрованої системи.

Матеріал HMRC є одним із найповніших практичних описів TBML, доступних у публічному доступі, і може слугувати методичною основою для побудови національних систем протидії в будь-якій країні, яка стикається з аналогічними ризиками у контексті міжнародної торгівлі, активізації економічних злочинів та збільшення

транскордонних фінансових потоків. Він демонструє не тільки техніку злочинців, але й методи, які дозволяють державі ефективно виявляти та документувати їхню діяльність — від ранніх індикаторів до фінального обвинувального вироку.

Висновки:

- **Відмивання коштів у сфері торгівлі маскується у фіктивному товарообігу, і його можливо викрити лише через комплексну перевірку митних, фінансових та корпоративних даних.**
- **Міжнародна та міжвідомча взаємодія є критичною, оскільки будь-який збій у передачі даних може зруйнувати доказову базу та поставити під загрозу все розслідування.**
- **Цифрові системи на кшталт EORI, VIES, AFIS, GVMS, SAR та реєстри компаній є центральними інструментами для виявлення відсутності реальної торгівлі та викриття TBML-схем.**
- **Успіх у суді залежить не лише від обсягу доказів, а від здатності структурувати їх у зрозумілу послідовність і переконливо показати масштаб схеми присяжним та суддям.**

Ваша думка важлива!

1. Як забезпечити, щоб AI-системи, використані для контролю за імплементацією та правозастосуванням, не відтворювали упереджень і нерівностей, що вже існують у суспільстві, особливо у юрисдикціях із високим рівнем корупційних ризиків, таких як Україна?
2. Якою мірою держава та регулятори мають адаптувати законодавство до нової моделі банкінгу, де фінансові послуги надаються не банками, а технологічними компаніями, і чи готова Україна до створення повноцінного нормативного середовища для вбудованих фінансових сервісів?
3. Як визначити рівень відповідальності у випадку технічних збоїв або кібератак на блокчейн-інфраструктуру в умовах розподіленого управління — та чи готові правові системи (включно з українською) до такого режиму відповідальності?
4. Як Україні уникнути формування «економік нестабільності» в прифронтових і деокупованих територіях у період трансформацій та відновлення?
5. Які механізми перевірки має запровадити Україна, щоб запобігати участі олігархічних структур, іноземних політичних суб'єктів чи високоризикових юрисдикцій у фінансуванні та управлінні футбольними клубами?
6. Які зміни потрібні в українському бізнес-середовищі та законодавстві щодо корпоративної прозорості (реєстри, КБВ, відповідальність директорів тощо) для запобігання використанню українських компаній як транзитних структур у схемах TBML?

Контакуйте щодо цього документу з Міністерством фінансів України:

- Email: aml_bulletin@minfin.gov.ua
- Поштова адреса: Міністерство фінансів України, Україна, 04071, м. Київ, вул. Межигірська, 11
- Ідентифікація контакту: стосовно Методологічного Бюлетеня № МінФін-AML-2025-47

Бюлетень є розробкою методологічної команди Міністерства фінансів України відповідно до частини 8 статті 18 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

Щоб отримати доступ до інших Методологічних Бюлетенів — перейдіть за посиланням [\[офіційний веб-сайт Міністерства фінансів\]](#).